

Lausunto

31.10.2018

297/31/2018

Asia: VM057:00/2018 VM/2527/00.01.00.01/2017

Luonnos valtioneuvoston selonteoksi "Eettistä tietopolitiikkaa tekoälyn aikakaudella"

Lausunnonantajan lausunto

Kirjoittakaa luonnosta koskevat yleiset kommenttinne tähän:

Valtiovarainministeriö on 21.9.2018 pyytänyt lausuntoa "Eettistä tietopolitiikkaa tekoälyn aikakaudella" -selonteon luonnoksesta. Valtiontalouden tarkastusvirasto pitää luonnosta kokonaisuutena ansiokkaana ja perusteellisena. Luonnokseen on koottu erilaisia näkökulmia tietopolitiikan ja tekoälyn hyödyntämiseen.

Selontekoa valmistelevan työryhmän asettamispäätös annettiin 23.3.2018. Asettamispäätöksen mukaan selontekoon tuli sisällyttää "esimerkiksi tietoturvallisuutta ja tietosuojaa sekä tiedon keräämistä, yhdistämistä, avaamista ja säilyttämistä" konkretisoivat toimet. Valtioneuvoston selonteot pyrkivät tyypillisesti olemaan strategia-asiakirjoja. Myös tässä luonnoksessa on paljon strategian piirteitä, mutta siitä puuttuu kokonaan strategiaan kuuluva toimeenpanosuunnitelma esitettyjen linjausten toteuttamiseksi. Toimeenpanosuunnitelman tulisi sisältää myös linjausten toteuttamisen aikataulus ja arvio tarvittavista resursseista. Nyt esitetyssä muodossaan selonteko ei ole toimeenpantavissa. Myös selonteon linjausten toimeenpanon valtiontaloudellinen merkitys jää arvioimatta.

Luonnoksessa on esitetty kaiken kaikkiaan 28 linjausta, jotka jäävät kuitenkin varsin yleisluontoisiksi. Selontekoluonnoksesta ei ilmene, miltä osin suositukset ovat mahdollisesti ns. uusia avauksia tai miltä osin niitä jo mahdollisesti toimeenpannaan mm. liitteeseen 1 kootuissa kehittämistoimissa. Kokonaisuutena eri toimijoiden roolit ja vastuut linjausten toteuttamisessa jäävät täysin avoimeksi. Esimerkiksi tekoälyn hyödyntäminen on suhteellisen uusi ilmiö julkisessa hallinnossa. Tästäkin syystä

selonteon tulisi sisältää konkreettisia linjauksia siitä, millä ulottuvuuksilla ja aikajänteellä tietopolitiikan toimeenpanoa ja sen vaikutuksia aiotaan seurata.

Kirjoittakaa kohtaa 1 koskevat kommenttinne tähän:

-

Kirjoittakaa kohtaa 2 koskevat kommenttinne tähän:

-

Kirjoittakaa kohtaa 3 koskevat kommenttinne tähän:

Luvussa 3 esitetty SWOT-analyysi antaa varsin kattavan kuvan Suomen tilanteesta. Selontekoluonnoksessa ei kuitenkaan kerrota, miten esitetyillä linjauksilla vaikutettaisiin SWOT-analyyseissä esille nostettuihin asioihin.

Alaluvussa 3.3 esitetty visio (Hyvän elämän Suomi) jää selonteossa irralliseksi. Jää epäselväksi, miten visio kytkeytyy esim. esitettyyn SWOT-analyyysiin tai myöhempien lukujen linjauksiin.

Kirjoittakaa kohtaa 4.1 koskevat kommenttinne tähän:

-

Kirjoittakaa kohtaa 4.2 koskevat kommenttinne tähän:

-

Kirjoittakaa kohtaa 4.3 koskevat kommenttinne tähän:

Alaluvussa esitetään mm. linjaus, jonka mukaan "sääntelyjärjestelmät pitävät huolen siitä, että vastuut ovat selkeät ja vastuutahot ovat osoitettavissa". Selonteossa tulisi täsmentää, missä määrin tällä ilmauksella viitataan viranomaisvastuisiin. On selvää, että vastuullinen ja eettinen tietopolitiikka edellyttää toimiakseen hallinnollisia rakenteita ja niihin perustuvia vastuita. Digitalisoituvassa ympäristössä viranomaisten vastuut eivät kuitenkaan ole välttämättä samalla tavalla läpinäkyviä kuin aikaisemmin.

Kirjoittakaa kohtaa 4.4 koskevat kommenttinne tähän:

-

Kirjoittakaa kohtaa 4.5 koskevat kommenttinne tähän:

Alaluvussa 4.5.4 on esitetty kuva 5 (Alustatalouden tiekartasto; alustatalouden edistämisen politiikkatasot), joka jää varsin epäselväksi. Kuvasta ei suoraan ilmene, eikä raportin tekstissä ole tarkemmin kerrottu, mitkä kuvassa esitetyt asiat ovat kuvatekstissä tarkoitettuja politiikkatasoja ja mitä niillä tarkoitetaan. Lisäksi kuvan lähde puuttuu. Kuva löytyy julkaisusta "Digitaalisen alustatalouden tiekartasto" (Jukka Viitanen, Reijo Paaanen, Valto Loikkanen ja Aki Koivistoinen) sivulta 69:

https://www.businessfinland.fi/globalassets/julkaisut/alustatalouden_tiekartasto_web_x.pdf

Okko Matti
Valtiontalouden tarkastusvirasto

Kalijärvi Teemu
Valtiontalouden tarkastusvirasto